

Nie wszyscy mówią poprawnie

Język jest żywy – zmienia się, ewoluuje na przestrzeni wieków. To, jakim językiem się posługujemy, zależy nie tylko od aktualnego miejsca i czasu, w którym żyjemy, ale także od osobistych doświadczeń każdego z nas. Każdy ma przecież swoje ulubione słowa, których często używa, ulubione idiomy i powiedzonka.

Każdy ma też za sobą inną ścieżkę edukacji i inną wrażliwość językową. Błędy językowe to naturalne zjawisko. Oczywiście, ucząc się języka obcego, chcemy ich w miarę możliwości unikać, ale nie zapominajmy, że dzięki błędom się uczymy. Znacze powiedzenie „uczyć się na błędach”? W nauce języka obcego to nieuniknione.

Ważne, aby wyciągać wnioski ze swoich błędów i starać się zapamiętywać poprawne formy.

Błędy popełniają też osoby, dla których dany język jest językiem ojczystym. To znaczy, że jako native speakerzy też robimy błędy. Często wynikają one z niedostatków w edukacji. Zwykle tak mówili nasi rodzice i tak samo mówimy my, ponieważ przyswoiliśmy język polski w domu. Oczywiście później nauczyliśmy się go w szkole, ale zdarza się, że na tym etapie nie wyeliminowaliśmy złych nawyków językowych i dalej są one obecne w naszym języku.

Jakie błędy językowe najczęściej popełniają Polacy? Bardzo możliwe, że wy, obcokrajowcy, którzy już długo uczycie się polskiego, też je zauważacie.

1) Jednym z najpopularniejszych błędów jest podawanie dat w niewłaściwy sposób.

Oto przykładowa data: „Dziś jest 12.02 (dwunasty lutego)”. Wśród Polaków można usłyszeć: „dziś jest dwunasty luty”. To błąd, bo w dacie miesiąc występuje w dopełniaczu.

2) Inny błąd pojawia się, gdy mówimy o latach po roku 2000 (dwutysięcznym). Mówimy „rok 2000 (dwutysięczny)”, ale już: „2001 (dwa tysiące pierwszy)”, „2002 (dwa tysiące drugi)”, „2003 (dwa tysiące trzeci)” itd. Zawierają one formę „dwa tysiące”, a nie „dwutysięczny”. Powiemy więc: „W 2001 r. (dwa tysiące pierwszym roku) wyjechałam do Chin”.

3) Nagminnym, czyli bardzo częstym błędem jest niepoprawne użycie form „tę” i „tą”. Na pewno pamiętacie,

że forma „tę” to biernik, a „tą” to narzędnik. Powiemy więc: „Daj mi tę książkę”, „Pytałem o tę studentkę”, ale: „Interesuję się tą ofertą”. Polacy zapominają o formie „tę”; zresztą nic dziwnego, bo przymiotnik w bierniku ma końcówkę „-ą” i tak też próbujemy odmieniać

zaimek „ta”. Zamiast „tę” Polacy często używają „tą”. Mówią np.: „Podaj mi tą książkę”, „Pytałem o tą studentkę”. Można przypuszczać, że za jakiś czas zaimek „tą” zastąpi „tę” w bierniku, analogicznie do formy zaimka „tamta”.

4) Kto z was pamięta odmianę czasownika „pójść” w czasie

przeszłym? Być może znacze ją lepiej niż niektórzy Polacy. Mężczyzna mówi: „poszedłem”, a kobieta „poszłam”.

Polakom zdarza się o tym zapominać i mówią „poszłem” zamiast „poszedłem”.

5) Zapewne wiecie, że niektóre zaimki osobowe mają więcej niż jedną formę, np. „mnie” i „mi” w celowniku. Formy „mnie” używamy na początku zdania i wtedy pełni ona funkcję emfaticzną, wzmacniającą, np. „Mnie się to nie podoba!”, „Mnie” występuje też po przyimku, np. „Masz coś przeciwko mnie?”. Dla porównania podajmy kilka zdań z formą „mi”: „Podoba mi się to”, „Wydaje mi się, że będzie z tym problem”, „Dał mi parę cennych rad”.

6) W języku polskim istnieją rzeczowniki zakończone na „-o”, które się nie odmieniają, np. „kakao” i „awokado”, a więc powiemy: „Zrobię ci kakao”, „Dodałam do ciasta kakao”, „Ale pyszna jest ta sałatka z awokado”. Jednak wiele wyrazów z końcówką „-o”, które kiedyś też były nieodmienne, dziś jest już odmienianych, np. „studio” czy „radio”. Mówimy więc: „Byłem wczoraj w studiu koncertowym” albo „Codziennie słucham radia”. Wielu Polaków nadal uparcie nie odmienia tych wyrazów.

7) Jak z pewnością wiecie, pomarańcza jest pomarańczowa. Jej kolor to pomarańcz. A więc „pomarańcza” to owoc, a „pomarańcz” to kolor, czyli powiemy: „Zjem pomarańczę”, ale: „Piękny pomarańcz sukienki kontrastował z fioletem żakietu”.

8) Kolejny błąd, który popełniamy, to użycie strony czynnej zamiast biernej z czasownikiem „pisać”, np. powinniśmy powiedzieć: „Na plakacie jest napisane, że wernisaż

jest w piątek”, a nie: „Na plakacie pisze, że wernisaż jest w piątek”. „Pisze” to forma strony czynnej, mówimy na przykład: „Rafał pisze mail / maila”.

9) Znaście czasownik „ubierać się / ubrać się”, prawda?

Niektórzy Polacy używają go niepoprawnie z dopełnieniem (obiektem), na przykład: „Ubrałem płaszcz i czapkę”.

Poprawnie to zdanie powinno brzmieć: „Założyłem płaszcz i czapkę”. Ubrać można się w coś, na przykład: „Kaśka ubrała się w błękitną sukienkę”.

10) Na koniec posłuchajcie jeszcze o jednym błędzie.

Czy wiecie, co to jest cudzysłów? To znak interpunkcyjny,

którym wydzielamy w tekście jakiś fragment, cytat, czyli bierzemy go w cudzysłów. Poprawnie mówimy: „Ten fragment jest w cudzysłowie”, a nie „w cudzysłowie”.

W tym odcinku podkastu potraktowaliśmy błędy językowe wybiórczo, nie klasyfikując ich na kategorie. Na pewno jeszcze wrócimy do tego tematu.

Tymczasem zapraszamy do wysłuchania kolejnych odcinków naszego podkastu! Do usłyszenia!

Ćwiczenie

1 Proszę poprawić błędy w podanych zdaniach.

1. Ubrałem kurtkę i wyszedłem na spacer.
2. Co tutaj pisze? Przeczytaj mi, bo nie mam okularów.
3. Wczoraj był 26 (dwudziesty szósty) maj, Dzień Matki.
4. Mi się to nie podoba!
5. Codziennie słucham radio.
6. Poszłeś z Ewą do kina?
7. To jest cytat, więc zapisz go w cudzysłowie.
8. Którą sukienkę w końcu kupiłeś – tą czy tamtą?
9. W dwutysięcznym roku wyjechałam do pracy do Holandii. Do Polski wróciłam w dwutysięcznym trzecim.
10. Daj mi pomarańcz!

Nie wszyscy mówią poprawnie

Odpowiedzi do ćwiczenia

1. Założyłem kurtkę lub ubrałem się w kurtkę i wyszedłem na spacer. 2. Co **jest** tutaj **napisane**? Przeczytaj mi, bo nie mam okularów. 3. Wczoraj był 26 (dwudziesty szósty) **maja**, Dzień Matki. 4. **Mnie** się to nie podoba! 5. Codziennie słucham **radia**. 6. **Poszedłeś** z Ewą do kina? 7. To jest cytat, więc zapisz go w **cudzysłowie**. 8. Którą sukienkę w końcu kupiłeś – **te** czy **tamtą**? 9. W dwutysięcznym roku wyjechałam do pracy do Holandii. Do Polski wróciłam w **dwa tysiące** trzecim. 10. Daj mi **pomarańczę**!